

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

«...ТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Ю.О. Остапець Ю.О./
«...» 2021 року



РОБОЧА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус освітньої компоненти	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2021

Робоча програма **науково-дослідної практики** для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 «Соціальна робота»** спеціальності **231 «Соціальна робота»** освітньої програми **«Соціальна робота»**.

Розробники: Попович А.М., доц. кафедри соціології та соціальної роботи, Ляшко М.М., ст. викл. кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол № 12 від « 01 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри  Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «1» липня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії  Попадич О.О.

© Попович А.М., 2021 р.

© Ляшко М.М., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 9	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 270	4	5
Тривалість: шість тижнів	Семестр:	
	7	9
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	90	90
Форма підсумкового контролю: усна	Індивідуальна робота:	
	180	180

2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою **науково-дослідної практики** є надання можливості проявити ініціативу, здібності майбутніх спеціалістів, спробувати самостійно вести роботу по обраній спеціальності. Це повинно сприяти поглибленню і закріпленню професійних знань, навиків і вмінь організаційно-управлінської діяльності, а також цінностей соціальної роботи.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи; здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми; здатність працювати у команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність дотримання строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність приймати обґрунтовані рішення;

фахових компетентностей:

- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності; бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад; бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику; володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення; готовність до участі в підготовці, організації і проведенні соціальних досліджень з метою виявлення соціально

значимих проблемних ситуацій, визначення стратегій, методів їх вивчення і вироблення рекомендацій з їх вирішення; уміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами та стандартами; готовність систематично використовувати результати наукових досліджень у забезпеченні ефективності роботи соціальних (медико-соціальних) закладів і служб; готовність до пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності соціальної роботи в цілому та соціального захисту населення зокрема; володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому; здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг; застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів; уміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів; володіння навичками розробки проектів і заявок для участі в українських та міжнародних конкурсах з метою отримання фінансування для інноваційних послуг або розвитку наукових, дослідницьких контактів; розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження **науково-дослідної практики** є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК1.1.5 Основи педагогіки і психології в соціальній роботі
- ОК1.1.8 Медико-соціальні основи здоров'я
- ОК1.1.9 Соціальна і демографічна статистика
- ОК1.2.1 Соціальне забезпечення
- ОК1.2.2 Методи та організація соціальних досліджень
- ОК1.2.3 Професійне ділове іншомовне спілкування
- ОК1.2.4 Соціальне і медичне страхування
- ОК1.2.5 зайнятість населення та її регулювання
- ОК1.2.6 Соціальна психологія
- ОК1.2.7 Основи волонтерської діяльності
- ОК1.2.8 Історія соціальної роботи
- ОК1.2.9. Система соціальних закладів і служб
- ОК1.2.10 Теорія соціальної роботи
- ОК1.2.11 Правове регулювання соціальної роботи

- OK1.2.12 Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів
- OK1.2.13 Соціальна робота за рубежом
- OK1.2.14 Практикум соціальної роботи
- OK1.2.15 Індивідуальна соціальна робота
- OK1.2.16 Групова соціальна робота
- OK1.2.17 Соціальна робота в громаді
- OK1.2.18 основи реабілітаційної роботи
- OK1.2.19 Вступ до спеціальності
- OK1.2.21 Спілкування в соціальній роботі
- OK1.2.22 Етика соціальної роботи

4.4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження науково-дослідної практики повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Використовувати прикладні комп'ютерні програми у ході розв'язання професійних завдань.	ПРН7
Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички; інтерпретувати результати наукового дослідження, оцінювати межі їх застосування, можливі ризики їх впровадження в освітньому та соціокультурному середовищі, перспективи подальших досліджень.	ПРН9
Обґрунтовувати необхідність соціальних змін, прийняття практичних рішень щодо покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.	ПРН15
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН22
Планувати й практично здійснювати анімаційну діяльність в сфері соціальної роботи з метою реалізації соціального виховання, опираючись на знання про теоретичні основи та етапи розробки анімаційно-дозвіллевих програм як інструменту соціально - педагогічної діяльності в сфері соціальної роботи, застосовувати анімаційну діяльність у відкритому соціальному просторі (з використанням волонтерських груп).	ПРН23
Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні методи досліджень, коригувати план роботи відповідно до	ПРН24

їхніх результатів.	
Виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів.	ПРН29

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази **науково-дослідної практики** визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати: соціально-психологічні служби освітніх закладів (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки); соціальні служби, спеціалізовані соціальні заклади (дитячі будинки сімейного типу, соціальні притулки, реабілітаційні центри, хоспіси, пансіонати геріатричного типу); територіальні центри соціального обслуговування одиноких та непрацездатних громадян; управління соціального захисту; управління праці і соціальної політики; управління у справах сім'ї, дітей та молоді; служби у справах неповнолітніх; спеціалізовані заклади пенітенціарної системи; громадські організації, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

1. Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження науково-дослідної практики:
 1. Обласне відділення Фонду України соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (м. Ужгород)
 2. Закарпатський обласний центр зайнятості
 3. Міжобласний благодійний фонд “Фонд розвитку Карпатського Єврорегіону”
 4. Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
 5. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
 6. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
 7. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
 8. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малятко”
 9. Закарпатський благодійний фонд “Життя і надія”
 10. Медико-соціальний реабілітаційний центр “Дорога життя”
 11. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги

12. Управління у справах культури, спорту, сім'ї та молоді Ужгородської міської ради
13. Благодійна організація "Нова сім'я"
14. Ужгородський міський центр зайнятості
15. Закарпатське обласне молодіжне товариство сиріт «Доля»
16. УЗОШ I-III ступеня № 20 – ліцей Лідер
17. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
18. Ужгородський міський центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
19. Управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
20. Ужгородська ЗОШ I-III ст. № 16
21. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
22. Закарпатський обласний осередок Ліги соціальних працівників України
23. Ужгородський районний територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
24. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
25. ТОВ Центр розвитку обдарованості «УНІКУМ»
26. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
27. Управління молоді і спорту Закарпатської ОДА
28. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
29. Ужгородський міськрайонний суд
30. Закарпатський обласний благодійний фонд "Благо"
31. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
32. Закарпатський обласний центр соціальних служб
33. Міжгірський районний центр зайнятості
34. Перечинський районний центр зайнятості
35. Хустський міськрайонний центр зайнятості
36. Воловецький районний центр зайнятості
37. Іршавський районний центр зайнятості
38. Міжгірське об'єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
39. Управління ПФУ у Великоберезнянському районі
40. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
41. Управління праці і соціального захисту населення Перечинської РДА
42. Управління соціального захисту населення Воловецької РДА
43. Виноградівський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
44. Іршавський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
45. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
46. Свалявський районний територіальний центр соціального обслуговування
47. Міжгірський районний територіальний центр соціального обслуговування
48. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
49. Сектор сім'ї, молоді та спорту Міжгірської РДА
50. Виноградівська РДА
51. Іршавська РДА
52. Великобичківська селищна рада
53. Майданська сільська рада

54. Свалявський ВП Мукачівського ВП Головного управління національної поліції в Закарпатській області
55. Головне управління національної поліції в Закарпатській обл., Великоберезнянське відділення
56. Перечинська школа-інтернат для дітей-сиріт, та позбавлених батьківської опіки
57. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями
58. Притулок для дітей смт. Батьово
59. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
60. Верхнячківський НВК «ЗОШ I-III ст. – ДНЗ» (Львівська обл.)
61. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
62. Мукачівський міськрайонний суд
63. Хустський районний ЦСССДМ
64. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Проаналізувати діяльність відділу (центру, закладу, служби) і на цій основі підготувати соціальний проект, який буде містити пропозиції по перспективному розвитку того чи іншого напрямку соціальної роботи.

Вимоги до написання проекту.

В основу проекту має бути поставлена значима для окремої спільноти, групи людей або окремих індивідів соціальна проблема, вирішенню якої і повинен сприяти проект.

Проекти можуть бути орієнтовані на створення нового або вдосконалення (реконструкцію) діючого об'єкту (служби, відділу, організації, центру і т.п.), зміну функцій, послуг, системи впливу (ідеологія, підхід, моделі допомоги), окремі заходи і т.п.

При підготовці проекту необхідно дотримуватися наступних вимог:

1. Специфічність проблеми.
2. Вимірюваність (відображення очікуваного результату втручання).
3. Реальність виконання.
4. Зв'язок з конкретною проблемою.
5. Чіткі часові рамки.

Структура проекту:

1. Проблема, на вирішення якої спрямований проект.
2. Мета проекту.
3. Опис результатів, на досягнення яких спрямований проект.
4. Опис діяльності, необхідної для отримання передбачених результатів.
5. Термін реалізації проекту, порядок використання одержаного фінансування.
6. Кадрове, фінансове, матеріально-технічне забезпечення.
7. Порядок здійснення керівництва і контролю за виконанням даного проекту.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Вивчення змісту і основних характеристик діяльності закладу соціального обслуговування населення, ознайомлення з основними функціональними ролями і обов'язками спеціаліста соціальної роботи.	1 тиждень
3	Узгодження і затвердження графіка роботи студента-практиканта в закладі. Планування заходів, в яких буде здійснюватися виконання завдань практики.	1 тиждень
4	Вивчення проблем, пов'язаних із соціальним управлінням, створенням різних моделей соціальних служб та форм обслуговування клієнтів. На цій основі збір даних для підготовки соціального проекту.	2, 3, 4, 5 тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики.	6 тиждень
	Загальна тривалість практики	6 тижнів

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям, які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той же соціальний заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у соціальному закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту.

Проект складається із шести частин. Загальний обсяг соціального проекту 25-30 сторінок. Структура проекту:

Частина 1. Вступ

- Загальна декларація про наміри учасників, визначення цільової групи та партнерів.

- Лист про наміри взяти участь у проекті (від кожного з партнерів).

- Преамбула, яка містить визначення взаємопогодженості структури очевидних та доступних складових ситуації.

Частина 2. Основні дані про проект

- Містить назву мету, завдання, термін реалізації проекту, перелік соціальних статусів та адрес учасників соціального проекту

Частина 3. Основна частина проекту

- Стратегічне планування, оцінка ризиків та здійсненності соціального проекту.

- Побудова нормативної моделі соціального проекту.

- Операціоналізація теоретичних понять, які використовуються в соціальному проекті та визначення індикаторів прогресу.

- SWOT- аналіз та оцінка ймовірності впливу на реципієнта.

- Загальна таблиця проекту. Визначення мети, завдань, заходів соціального проекту та їх погодження з наявними ресурсами.

- Опис результатів, на досягнення яких спрямований проект.

- Опис діяльності, необхідної для отримання передбачених результатів.

- Термін реалізації проекту, порядок використання одержаного фінансування.

- Робочий план соціального проекту.

Частина 4. Фінансування проекту

- Обґрунтування доцільності типу та обсягу фінансування.

- Загальний бюджет проекту.

Частина 5. Резюме

- Порівняння очікуваних та отриманих результатів.

- Оцінка перспектив продовження проекту.

- Прогноз нормативний (короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий).

- Кадрове, фінансове, матеріально-технічне забезпечення. Порядок здійснення керівництва і контролю за виконанням даного проекту.

Частина 6. Використана література.

До звіту додається щоденник практики, в якому відображається графік відвідування закладів та зміст виконаних робіт, характеристики роботи студента від бази практики та від керівника практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики.

Звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи.

До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-

трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержані знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях
35-59 балів FX	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

Вид діяльності	Кількість балів
Проходження інструктажу з охорони праці та отримання документів	5
Своєчасне прибуття на базу практики та присутність протягом всього періоду проходження практики	10
Щоденник з практики та відгук керівника практики від закладу	15

Звіт з практики	50
Публічний захист звіту з практики	20
Разом	100

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Балакірева О.М. Моніторинг соціальних проектів і програм. Соціальна робота в Україні на початку XXI століття: проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 р. Частина 2. К.:ДЦССМ, 2002. С.241-246.
2. Безпалько О. До питання про структуру та функції соціально-педагогічної діяльності. Практична психологія та соціальна робота. 2000. №5.
3. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз. Навч. посіб. К., 2004. 336с.
4. Васильків О. Понятійні виміри соціально-психологічної допомоги населенню. Психологія і суспільство. 2018. №1-2. С. 163-170.
5. Віноградська О.М., Белова Л.О. Соціальні технології. Харків: ХНАМГ, 2009. 135 с.
6. Галян І.М. Психодіагностика: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2011. 464 с.
7. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи затверджено Українською асоціацією соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи, Державною соціальною службою для сім'ї, дітей та молоді, Лігою соціальних працівників України, Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту (№ 1965 від 09.09.2005 р.).
8. Карамен О.Л. Нормативно-правова база соціальної роботи. Соціальна педагогіка: теорія і практика. 2006. №1. С. 6-12.
9. Кизименко Л.Д., Бедна Л.М. Словник-довідник соціального працівника (для студентів та соціальних працівників): Мініглосарій. Львів: ДЦ МОУ, 2000. 67 с.
10. Лучко М., Надвинична Т. Психологічна допомога сім'ям за складних життєвих обставин. Психологія і суспільство. 2018. №3-4. С. 224-250.
11. Мигович І.І. Соціальна робота у вищій школі. Ужгород, 2001. 46 с.
12. Організаційно-відпочинкова соціально-педагогічна практика: Методичні рекомендації для організаторів та студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота». Тернопіль, 2000. 88 с.
13. Парфанович І.І. Соціальна діагностика. Тернопіль: ТДПУ, 2009. 182 с.
14. Пльшевский В.Г. Прогнозирование, проектирование и моделирование в социальной работе. М.: Социальнотехнологический институт МГУС, 2001. 95 с.
15. Репнова Т.П. Соціальний патронаж сім'ї. Практична психологія та соціальна робота. 2008. № 10. С 15-31.
16. Самойло М. П. Діяльність соціальних працівників з активізації місцевих громад. Соціальна робота: виклики сьогодення: Збірник наукових праць за матеріалами VII Всеукраїнської науково – практичної конференції. За заг. ред. В. А. Поліщук, С. М Калаур, Г. І. Слосанскої. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018 . С. 124-126.

17. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник. За ред. А.Й. Капської. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
18. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи. Уклад. Т. В. Петренко. К.: НАУ, 2013. – 52 с.
19. Соціальне планування у місцевих громадах: теорія і практика: метод. реком. За заг. ред. О.Безпалько. К.: Видавничий дім «Калита», 2008. 134 с.
20. Соціально-педагогічна практика: методичні рекомендації для студентів 1-го курсу спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота». Тернопіль, 2015. 40 с.
21. Тян Р.Б, Холод Б.І., Ткаченко В.А. Управління проектами: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.
22. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. К.: Центр навчальної літератури. 2006. 464 с.